



РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министър на образованието и науката

ЗА П О В Е Д

№ РД 09 – г.

На основание чл. 36, ал. 2 от Закона за професионалното образование и обучение, във връзка с чл. 2, ал. 1 и 2 от Наредба № 1 от 19.02.2020 г. за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация, при спазване изискванията на чл. 66, ал. 1 и 2 от Административнопроцесуалния кодекс

У Т В Ъ Р Ж Д А В А М

Национална изпитна програма за провеждане на държавен изпит за придобиване на втора степен на професионална квалификация за специалност код **7620401** „Подпомагане на деца“ от професия код **762040** „Социален асистент“ от професионално направление код **762** „Социална работа и консултиране“.

X

КРАСИМИР ВЪЛЧЕВ
Министър на образованието и науката

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

НАЦИОНАЛНА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

**ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА
ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ЗА ПРИДОБИВАНЕ
НА ВТОРА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ**

	Код по СППОО	Наименование
Професионално направление	762	„СОЦИАЛНА РАБОТА И КОНСУЛТИРАНЕ”
Професия	762040	„СОЦИАЛЕН АСИСТЕНТ”
Специалност	7620401	„ПОДПОМАГАНЕ НА ДЕЦА”

Утвърдена със Заповед № РД 09-.....

София, 2020 г.

I. ЦЕЛ НА ИЗПИТНАТА ПРОГРАМА

Националната изпитна програма е предназначена за провеждане на държавния изпит за придобиване на **втора** степен на професионална квалификация по специалност код **7620401 „Подпомагане на деца“**, професия код **762040 „Социален асистент“** от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6 от Закона за професионалното образование и обучение.

Целта на настоящата изпитна програма е да определи единни критерии за оценка на професионалните компетентности на обучаваните, изискващи се за придобиване на втора степен по изучаваната професия **„Социален асистент“**, специалност **„Подпомагане на деца“**.

Националната изпитна програма е разработена във връзка с чл. 36 от Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО) и чл. 2, ал. 1 и 2 от Наредба № 1 от 19.02.2020 г. за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация.

II. ОБЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ

Националната изпитна програма включва:

- за частта по теория на професията – осемнадесет изпитни теми с кратко описание на учебното съдържание по всяка тема и указание за разработване на писмен тест по всяка изпитна тема;
- за частта по практика на професията – указание за съдържанието на индивидуалните задания;
- критериите за оценяване на резултатите от обучението;
- система за оценяване;
- препоръчителна литература.
- Приложения:
 - а. Примерен изпитен билет;
 - б. Примерно индивидуално задание;
 - в. Примерно указание за разработване на писмен тест.

Държавният изпит – част по теория на професията, се провежда като писмен изпит по една и съща изпитна тема за учениците и/или за обучаваните за дадено училище или обучаваща институция.

Училището/обучаващата институция въз основа на писмено заявено желание на обучаемите по чл. 3, ал. 11 от Наредба № 1 от 19.02.2020 г. за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация може да организира провеждането на държавния изпит – част по теория на професията като писмен тест.

С изпитната тема или изпитния тест се проверява задължителното за усвояване и контрол учебно съдържание на равнища „Знание“, „Разбиране“ и „Приложение“, като броят и равнището на всяка задача се определят към критериите за оценка за всяка изпитна тема.

При избран от училището/обучаващата институция вариант на провеждане на изпита с писмен тест въз основа на критериите за оценка към всяка изпитна тема се съставят тестовите задачи.

Всяка тестова задача задължително съдържа глагол (при възможност започва с глагол), изразяващ действието, което трябва да извърши обучаваният, и показващ равнището по таксономията на Блум, еталона на верния отговор и ключ за оценяване - пълния отговор за който се получават максимален брой точки съобразно равнището на задачата, определени в таблицата за критериите за оценка на всяка изпитна тема.

Към всеки тест се разработва:

1. Указание за работа, която включва:

- целта на теста - какви знания и умения се оценяват с него;
- представяне и описание на теста - брой задачи, типология (задачи със свободен отговор; задачи за допълване/съотнасяне; задачи с избран отговор) и начин на работа с тях;
- продължителност на работа с теста;
- начин на оценяване на резултатите от теста.

2. Методически указания за комисията по оценяване

Всеки член на комисията по оценяване получава тестовите задачи, еталона на верния отговор и ключ за оценяване.

За оценката на писмена работа по изпитна тема комисията по оценяване на изпита – част по теория на професията, назначена със заповед на директора на училището/ръководителя на обучаващата институция, определя за всеки критерий конкретни показатели, чрез които да се диференцира определеният брой присъдени точки.

За оценката на писмения тест комисията използва еталона на верния отговор и ключ за оценяване.

Чрез държавния изпит – част по практика на професията и специалността, се проверяват и оценяват професионалните умения и компетентности на обучаваните, отговарящи на **втора** степен на професионална квалификация. Изпитът се провежда по индивидуални задания и критерии за оценяване, изготвени от комисията за провеждане и оценяване на изпита – част по практика на професията. Броят на изготвените задания трябва да бъде поне с един повече от броя на явяващите се в деня на изпита.

III. ИЗПИТНИ ТЕМИ

Изпитна тема № 1: Социални услуги, предоставяни в общността

План-тезис: Същност на социалните услуги. Нормативна рамка на социалните услуги. Принципи и подходи при предоставянето на социалните услуги. Специфика на социалните услуги, предоставяни в общността. Доставчици на социални услуги в общността.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 1	Максимален брой точки
1. Дефинира същността на социалните услуги.	10
2. Описва нормативната рамка на социалните услуги.	20
3. Посочва основни подходи и обяснява принципите при предоставянето на социалните услуги.	30
4. Изяснява спецификата на социалните услуги, предоставяни в общността.	20
5. Посочва доставчици на социални услуги в общността и описва изискванията към тях.	20
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 2: Професионална роля и основни задължения на социалния асистент

План-тезис: Статут на социалния асистент. Услуги, предоставяни от социалния асистент. Права и задължения на социалния асистент. Нормативно регламентирани изисквания за упражняването на професията „Социален асистент”. Професионална компетентност и личностови характеристики на социалния асистент. Източници на професионален стрес.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 2	Максимален брой точки
1. Изяснява статута на социалния асистент.	10
2. Описва услугите, предоставяни от социалния асистент.	20
3. Изброява правата и задълженията на социалния асистент.	20
4. Посочва нормативно регламентирани изисквания за упражняването на професията „Социален асистент“.	20
5. Анализира връзката между знанията и уменията, свързани с неговата специална и лична компетентност.	20
6. Изброява източниците на професионален стрес.	10
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 3: Стандарти и критерии за качество на социалните услуги за деца

План-тезис: Стандарти по отношение на социалната работа с деца и техните семействата. Критерии за качество на социалните услуги за деца. Индивидуален подход на подкрепа (подкрепа за развитие, обучение, социални контакти, др.). Участие на родителите в планирането и оценката на социалната услуга. Ангажирани държавни институции за контрол и оценка на социалните услуги за деца.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 3	Максимален брой точки
1. Описва общи стандарти на социална работа с деца.	20
2. Описва общи стандарти на социална работа със семейството на детето.	20
3. Изяснява критериите за качество на социалните услуги за деца.	20
4. Обяснява съдържанието на индивидуалния подход на подкрепа и описва участието на родителите в планирането и оценката на социалната услуга.	30
5. Посочва държавни институции, отговорни за контрола и оценката на социалните услуги за деца.	10
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 4: Професионална етика в социалната работа с деца

План-тезис: Същност на професионалната етика. Основни етични принципи в социалната работа. Етичен кодекс на работещите с деца – прилагане на етичния кодекс в общуването с деца – потребители на услуги, с родителите и членовете на разширеното

семејство. Етични проблеми при различни ценности, културни и религиозни вярвања. Супервизия в социалната работа с деца.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 4	Максимален брой точки
1. Изяснява мястото на професионалната етика в социалната работа.	10
2. Посочва и обяснява основните етични принципи в социалната работа.	30
3. Посочва основни моменти от съдържанието на Етичниот кодекс на работещите с деца, свързани с работата с детето и с неговото семејство.	20
4. Анализира причините за възникнувањето на етични проблеми в социалната работа с деца.	30
5. Описва потребноста од супервизия в социалната работа с деца.	10
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 5: Предоставяне на услугата „Социален асистент“ на деца с увреждания

План-тезис: Условија и ред за доставяне и ползување на услугата „Социален асистент“ за деца с увреждания. Оценка на потребностите од подкрепа на децата и техните родители. Планирање и договарање на грижата в домашна средa. Необходими документи по доставяне на услугата „Социален асистент“ за деца с увреждания.

Индивидуален план за доставяне на услугата „Социален асистент“.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 5	Максимален брой точки
1. Описва условијата за доставяне и ползување на услугата „Социален асистент“ за деца с увреждания.	10
2. Аргументира оценката на потребностите од подкрепа на децата и техните родители.	30
3. Предлага идеи за планирање и договарање на грижата в домашна средa.	20
4. Избројува потребните документи по доставяне на услугата „Социален асистент“ за деца с увреждания.	20

5. Описва съдържанието на индивидуалния план за предоставяне на услугата „Социален асистент“.	20
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 6: Работа в мрежа при предоставяне на услугата „Социален асистент“ за деца с увреждания

План-тезис: Съдържание на понятието „работа в мрежа“. Роля на социалния асистент за ефективно взаимодействие в мрежа при работа с деца с увреждания. Партниране с учителите на децата с увреждания. Партниране с медицински специалисти и други помагачи специалисти. Очаквания на семейството към помагачите специалисти.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 6	Максимален брой точки
1. Изяснява съдържанието на понятието „работа в мрежа“.	10
2. Представа ролята и необходимите умения на социалния асистент във взаимодействието в мрежа при работа с деца с увреждания.	30
3. Доказва необходимостта от партниране с учителите на децата с увреждания.	20
4. Доказва необходимостта от партниране с медицински и други помагачи специалисти.	20
5. Описва очакванията на семейството към помагачите специалисти.	20
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 7: Партниране с родителите на децата с увреждания

План-тезис: Промени в семейната система, свързани със здравословното състояние на детето. Специфика на общуването с родителите на деца с увреждания. Насоки в оказването на подкрепа на родителите на децата, потребители на услугата. Разпределение на отговорностите по грижите за децата с увреждания. Правомощия на социалния асистент във взаимодействието.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 7	Максимален брой точки
1. Описва промените в семейната система, свързани със здравословното състояние на детето.	20
2. Изяснява спецификата на общуването с родителите на деца с увреждания.	20

3. Формулира насоки в оказването на подкрепа на родителите на децата, потребители на услугата.	20
4. Посочва варианти на разпределение на отговорностите по грижите за децата с увреждания.	30
5. Изброява правомощията на социалния асистент във взаимодействието.	10
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 8: Развитие и социализация на детето

План-тезис: Възрастови периоди в детското развитие (възрастови и индивидуални особености). Фактори на социализация. Основни потребности и права на детето. Подкрепа на развитието и на най-добрия интерес на детето. Защита от дискриминация, изолация и насилие.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 8	Максимален брой точки
1. Описва възрастовите периоди в развитието на детето.	20
2. Обяснява влиянието на посочените фактори на социализация върху детското развитие.	20
3. Анализира връзката между потребности и права на детето.	30
4. Описва изискванията към средата за подкрепа на развитието и на най-добрия интерес на детето.	20
5. Посочва мерки за защита от дискриминация, изолация и насилие.	10
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 9: Оценка на риска в социалната работа

План-тезис: Рискови фактори. Същност и значение на оценката на риска. Методи за оценка на риска при деца с увреждания. Първоначална и текуща оценка за наличие на риск. Координация между ангажираните институции - здравни, социални и правоохранителни.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 9	Максимален брой точки
1. Посочва и изяснява рисковите фактори.	20
2. Дефинира понятието „оценка на риска” и обяснява нейното предназначение.	20

3. Изброява методи за оценка на риска при деца с увреждания.	10
4. Обосновава необходимостта от извършването на първоначална и текуща оценка за наличие на риск и предлага алгоритъм за действие.	30
5. Изяснява мястото на ангажираните институции(здравни, социални и правоохранителни) в рисковата ситуация.	20
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 10: Подкрепа при риск за здравето на децата с увреждания

План-тезис: Проследяване и подкрепа при вземане на лекарства. Подкрепа за физическа активност. Първа долекарска помощ при влошаване на здравословното състояние на детето. Работа в екип при рисковете за здравето на детето – личен лекар, специалист. Работа с близките на детето в ситуации на риск.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 10	Максимален брой точки
1. Описва ангажиментите по проследяване и подкрепа при вземане на лекарства.	20
2. Дава предложения за оказване на подкрепа за физическа активност.	20
3. Описва стъпките при оказване на първа долекарска помощ в ситуация на влошаване на здравето на детето.	20
4. Описва очакванията към работещите в екип при рисковете за здравето на детето – личен лекар, специалист.	20
5. Предлага идеи за работа с близките на детето в ситуации на риск.	20
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 11: Дейности на социалния асистент в подкрепа на децата с увреждания

План-тезис: Подкрепа за организация на времето. Подкрепа за изпълнение на дейности и интереси. Подкрепа за учене и развитие. Подкрепа за връзки с общността – грижи за самостоятелността и социалното включване на децата. Възможности за осигуряване на достъпна и безопасна среда.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 11	Максимален брой точки
1. Посочва изискванията за ефективна организация на времето.	20

2. Изяснява ролята на социалния асистент в оказването на подкрепа за изпълнение на дейности и интереси.	20
3. Доказва необходимостта от подкрепа за учене и развитие и посочва конкретни техники за стимулиране на детското участие.	30
4. Разглежда възможности за връзки с общността и посочва ролята на социалния асистент в социалното включване на децата.	20
5. Изброява възможности за осигуряване на достъпна и безопасна среда.	10
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 12: Основни насоки за грижа и подкрепа на деца със сензорни увреждания

План-тезис: Особенности в развитието на децата със сензорни увреждания. Специфика на грижата и на комуникацията с тях. Помощни средства за децата със сензорни увреждания. Сфери на подкрепа на децата със сензорни увреждания. Възможности за осигуряване на достъпна и безопасна среда.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 12	Максимален брой точки
1. Посочва и обяснява особености в развитието на децата със сензорни увреждания.	30
2. Изяснява спецификата на грижата и на комуникацията с тях.	30
3. Описва помощни средства за децата със сензорни увреждания.	10
4. Представя сфери на подкрепа на децата със сензорни увреждания.	20
5. Изброява възможности за осигуряване на достъпна и безопасна среда.	10
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 13: Основни насоки за грижа и подкрепа на деца с детска церебрална парализа(ДЦП)

План-тезис: Особенности в развитието на децата с ДЦП. Специфика на грижата и на комуникацията с деца с ДЦП. Помощни средства за деца с ДЦП. Развиване на умения за самообслужване и стимулиране на участието на детето с ДЦП в ежедневните дейности. Възможности за осигуряване на достъпна и безопасна среда.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 13	Максимален брой точки
1. Посочва и обяснява особености на развитието на децата с ДЦП.	30
2. Изяснява спецификата на грижата и на комуникацията с деца с ДЦП.	30
3. Описва помощни средства за децата с ДЦП.	10
4. Предлага идеи за развиване на умения за самообслужване и посочва конкретни техники за стимулиране на участието на детето с ДЦП в ежедневните дейности.	20
5. Изброява възможности за осигуряване на достъпна и безопасна среда.	10
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 14: Основни насоки за грижа и подкрепа на деца с интелектуални затруднения

План-тезис: Особености в развитието на децата с интелектуални затруднения. Специфика на грижата и на комуникацията с децата с интелектуални затруднения. Развиване на социални умения при децата с интелектуални затруднения. Превенция на риска от злоупотреба при деца с интелектуални затруднения. Възможности за осигуряване на достъпна и безопасна среда.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 14	Максимален брой точки
1. Посочва и обяснява особености в развитието на децата с интелектуални затруднения.	20
2. Изяснява спецификата на грижата и на комуникацията с деца с интелектуални затруднения.	30
3. Описва ролята на социалния асистент в развиване на социални умения при децата с интелектуални затруднения.	20
4. Посочва дейности по превенция на риска от злоупотреба при децата с интелектуални затруднения и отговорностите на социалния асистент.	20
5. Изброява възможности за осигуряване на достъпна и безопасна среда.	10
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 15: Основни насоки за грижа и подкрепа на деца с други заболявания (хронични, генетични, неврологични)

План-тезис: Често срещани хронични, генетични, неврологични заболявания при децата. Влияние на заболяването върху живота на детето и семейството. Специфика на грижата и на комуникацията с тези деца. Възможности за реализация и социално включване на децата с различни заболявания. Възможности за осигуряване на достъпна и безопасна среда.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 15	Максимален брой точки
1. Посочва често срещани хронични, генетични, неврологични заболявания при децата.	20
2. Изяснява влиянието на заболяването върху живота на детето и семейството.	20
3. Обяснява спецификата на грижата и на комуникацията с тези деца.	30
4. Описва възможности за ефективно социално включване на децата с различни заболявания и ролята на социалния асистент.	20
5. Изброява възможности за осигуряване на достъпна и безопасна среда.	10
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 16: Рискови фактори в домашната среда на децата с увреждания

План-тезис: Видове рискове в домашната среда. Видове рискове от неблагоприятни отношения в семейството и общността (от домашно насилие, от изоставяне и социална изолация). Оценка на риска за здравето и безопасността на засегнатите страни. Работа в екип за осигуряване на защита на засегнатите страни. Възможности за осигуряване на достъпна и безопасна среда.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 16	Максимален брой точки
1. Посочва видове рискове в домашната среда, в т.ч. възникващи в резултат на неблагоприятни отношения в семейството и общността.	20
2. Разпознава симптоми за упражнено насилие върху децата с увреждания.	25

3. Описва начини за извършване на оценка на риска за здравето и безопасността на засегнатите страни.	20
4. Обосновава необходимостта от работа в екип за осигуряване на защита на засегнатите страни и уточнява отговорностите на всеки от екипа.	25
5. Изброява възможности за осигуряване на достъпна и безопасна среда.	10
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 17: Ефективно общуване в професионална среда -

План-тезис: Цел, участници и форми на ефективното общуване. Умения за ефективно вербално и невербално общуване в професионална среда. Умения за общуване с колеги. Позитивен език в общуването с децата, потребители на социалната услуга, и с техните близки. Трудности в общуването и техники за справяне.

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 17</i>	<i>Максимален брой точки</i>
1. Описва целта, участниците и формите на ефективното общуване.	20
2. Изброява умения за ефективно вербално и невербално общуване в професионална среда.	20
3. Посочва ключови умения за общуване с колеги.	10
4. Изяснява характеристиките на позитивното общуване с децата, потребители на социалната услуга, и с техните близки.	30
5. Описва трудности в общуването и предлага техники за справяне.	20
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 18: Специфични умения на социалния асистент за справяне с конфликтни ситуации

План-тезис: Същност на конфликта и причини за възникване. Умения за разпознаване на сигналите за конфликт в поведението на детето и на неговите родители. Оценка на риска при наличие на конфликтна ситуация. Избор на стратегия за справяне с конфликтната ситуация. Умения за диалог в конфликтна ситуация.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 18	Максимален брой точки
1. Дефинира конфликта и изброява причини за възникване.	20
2. Описва сигналите за поява на конфликт в поведението на детето и на неговите родители.	20
3. Предлага начини за оценка на риска при наличие на конфликтна ситуация.	10
4. Посочва стратегии за справяне с конфликтната ситуация и аргументира избора на подходяща стратегия.	30
5. Посочва умения за диалог в конфликтна ситуация.	20
Общ брой точки:	100

IV. УКАЗАНИЯ ЗА СЪДЪРЖАНИЕТО НА ИНДИВИДУАЛНИТЕ ЗАДАНИЯ

Индивидуалното задание съдържа пълното наименование на училището/обучаващата институция, празни редове за попълване трите имена на обучавания, квалификационната форма, началната дата и началния час на изпита, крайния срок на изпита – дата и час, темата на индивидуалното практическо задание и изискванията към крайния резултат от изпълнението на заданието. По решение на комисията могат да се дадат допълнителни указания, които да подпомогнат обучавания при изпълнение на индивидуалното практическо задание.

Индивидуалните задания се изготвят от комисията за провеждане и оценяване на изпита част по практика на професията и специалността в училището/обучаващата институция. Всеки обучаван изтегля индивидуалното си задание, в което веднага саморъчно написва трите си имена.

Примерно индивидуално практическо задание № 1:

Условие на заданието: Подготовка и провеждане на първа среща с потребител на услугата в примерна ситуация:

„ В. е с лека форма на умствена изостаналост. Прохожда и проговаря на 4 години. Походката ѝ е нормална, но изостава в психомоторното развитие. Умее да се облича, съблича, откопчава и закопчава, но движенията са бавни. Добре използва прибори за храна. Брои и смята до 10, с неустойчива зрителна памет и богата фантазия.

В момента В. е на 11 години и тежи 26 кг. Посещава масово училище на индивидуална форма на обучение и се чувства добре. Когато е сред други деца се чувства потисната и отхвърлена, защото е обект на подигравките им.

Момичето е силно привързано към майка си, с която често ходят по магазини и това и доставя голямо удоволствие. Обича да готвят заедно и да се разхождат сред природата. В. няма приятели и не контактува със свои връстници извън училище. Има желание да стане учителка. Майката трябва да започне работа на пълен работен ден и за момичето ще се грижи социален асистент.“

Указания (инструкции/изисквания) за изпълнение на индивидуалното задание:

- Да опише дейности, свързани със събиране на информация.
- Да опише дейности, свързани с избор на място и време за провеждане на първата среща.
- Да предложи варианти за осъществяване на контакт с детето в предложения пример.
- Да посочи изисквания, свързани с процеса на договаряне на грижата.
- Да посочи задължителните етични принципи, към които трябва да се придържа в описаната ситуация.
- Защита на разработеното задание.

1. Критерии за оценяване

За всяко индивидуално задание комисията по провеждане и оценяване на изпита по практика на професията и специалността, назначена със заповед на директора на училището/ръководителя на обучаващата институция, разработва показатели по критериите, определени в таблицата. Посочва се максималният брой точки, които се поставят при пълно, вярно и точно изпълнение на показателя.

Пример:

<i>Критерии и показатели за оценяване</i>	<i>Максимален брой точки</i>	<i>Те-жест</i>
1. Спазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда		да/не
<i>1.1. Избира и използва правилно лични предпазни средства</i>		

1.2. Правилно и по безопасен начин използва предметите и средствата на труда		
1.3. Разпознава опасни ситуации, които биха могли да възникнат в процеса на работа, дефинира и спазва предписания за своевременна реакция		
<i>Забележка: Критерий 1 няма количествено изражение, а качествено. Ако обучаваният по време на изпита създава опасна ситуация, застрашаваща собствения му живот или живота на други лица, изпитът се прекратява и на обучавания се поставя оценка слаб (2).</i>		
2. Ефективна организация на работното място		5
2.1. Подреденост на инструменти, пособия и материали, осигуряваща удобство и точно спазване на технологията	2	
2.2. Изработен план за работа, подготвени материали, целесъобразна употреба на материалите	2	
2.3. Работа с равномерен темп за определено време	1	
3. Спазване изискванията на правилниците, наредбите и предписанията		5
3.1. Обяснява работата си при спазване на йерархична подчиненост от други лица	2	
3.2. Спазва изискванията на правилниците, наредбите и предписанията, свързани с изпитното задание (материали, инструменти, лични предпазни средства)	2	
3.3. Спазване на изискванията за работа с потребители/клиенти	1	
4. Правилен подбор на детайли, материали и инструменти съобразно конкретното задание		20
4.1. Преценява типа и вида на необходимите материали, детайли и инструменти според изпитното задание	10	
4.2. Правилно подбира количеството и качеството на необходимите материали, детайли и инструменти	10	
5. Спазване на технологичната последователност на операциите според практическото изпитно задание		20
5.1. Самостоятелно определя технологичната последователност на операциите	10	
5.2. Спазва технологичната последователност на операциите в процеса на работа	10	
6. Качество на изпълнението на индивидуалното практическо задание		50
6.1. Всяка завършена операция съответства на изискванията на съответната технология	10	
6.2. Крайното изделие съответства на зададените технически параметри	10	
6.3. Изпълнява задачата в поставения срок	10	
6.4. Защишава разработеното практическо задание	20	
Общ брой точки:	100	

V. СИСТЕМА ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Оценяването на резултатите от държавния изпит за придобиване на втора степен на професионална квалификация по специалността код **7620401** „Подпомагане на деца“, професия код **762040** „Социален асистент“ е в точки, както следва:

- част по теория на професията - максимално 100 точки;
- част по практика на професията - максимално 100 точки.

Всяка част от държавния изпит е успешно положена при постигане на петдесет на сто от максималния брой точки.

Формирането на окончателната оценка от изпита е в съотношение - 40 процента частта по теория на професията и 60 процента частта по практика на професията от общия брой точки.

Окончателната оценка в брой точки се формира след успешното полагане на всяка част от изпита и се изчислява, както следва:

Окончателната оценка в брой точки е равна на $0,4 \times$ получения брой точки от частта по теория на професията + $0,6 \times$ получения брой точки от частта по практика на професията.

Окончателната оценка от брой точки се превръща в цифрова оценка с точност до 0,01 по формулата:

Цифрова оценка = окончателната оценка в брой точки \times 0,06.

Окончателната оценката от държавния изпит за придобиване на квалификация по професията е с количествен и качествен показател, с точност до 0,01 и се определя, както следва:

- а) за количествен показател от 2,00 до 2,99 се определя качествен показател слаб;
- б) за количествен показател от 3,00 до 3,49 се определя качествен показател среден;
- в) за количествен показател от 3,50 до 4,49 се определя качествен показател добър;
- г) за количествен показател от 4,50 до 5,49 се определя качествен показател много добър;
- д) за количествен показател от 5,50 до 6,00 се определя качествен показател отличен.

VI. ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Бончева, Ив., Психология на детското развитие, ИК „Славена“, 2013 г.
2. Галтунг, Й. Разрешаване на конфликти, Сиела. 2005 г.
3. Гилбърт, П. Как да преодолеем депресията. Наръчник за самопомощ, 1997 г.
4. Грижа за растежа и развитието на детето, ИК „Софтпрес“, 2009 г.

5. Динамичен модел за планиране на социалните услуги в общността за лица с интелектуални затруднения, изд. по проект «БАЛИЗ – Достоен живот за хората с интелектуални затруднения» на Де Пасарел и БАЛИЗ С., 2010.
6. Етика на социалната работа – принципи и стандарти, приети от Официалното събрание на МФСР. Коломбо, Шри Ланка, 6-8 юли 1994.
7. Етичен кодекс на работещите с деца
8. Ефтимова, А. Ефективната невербална комуникация. Сиела, 2008 г.
9. Жечева, А. Наръчник на социалния асистент. С., 2007г.
10. Жечева, А, С. Петева. Указание за организиране на работата по предоставяне на социалната услуга в общността „Социален асистент”, изд. на проект „СЕЙН”. София, 2008 г.
11. Зелдин, Т. Разговорът или как общуването може да промени живота ви. БГ книга, 2011 г.
12. Илиева, Г., Психология на детското развитие, С., 2002 г.
13. Конвенция на ООН за правата на хората с увреждания
14. Конвенция за правата на детето
15. Лоусън, А., В. Филкенстайн, Европейски принципи и подходи към уврежданията, 2007 г.
16. Матанова, В., Психология на аномалното развитие, София, 2003 г.
17. Методика за предоставяне на услугата в общността „Социален асистент“ –
18. Наредба за критериите и стандартите за социални услуги за деца
19. Наръчник с обучителни теми и материали, ЦСРИ «Карин дом», 2009 г.
20. Национален план за интегриране на деца със специални образователни потребности и/или с хронични заболявания.
21. Петкова, Е., Г. Маркова, Х. Александров. Методика за предоставяне на услугата в общността „Социален асистент”, изд. на проект „СЕЙН”, 2007.
22. Практически наръчник по обучение на тема СОЦИАЛНИ ДЕЙНОСТИ, София 2018 г.
23. Рангелова, Ц., С. Петева, З. Пенева, П. Манолова. Развиване на умения за самостоятелен живот. изд. Фондация „Партньори-България”, 2007 г.
24. Актуални нормативни документи
25. Интернет източници

VII. АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ

1. Силвия Велинова Михова , 135 СУ ”Ян Амос Коменски”, гр. София
2. Димана Димитрова Ветова-Белева , 135 СУ ”Ян Амос Коменски”, гр. София

Съгласувано с:

.....

VIII. ПРИЛОЖЕНИЯ

а) примерен изпитен билет

.....
(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ – ЧАСТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА,

ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ВТОРА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ

по професия код 762040 „Социален асистент“

специалност код 7620401 „Подпомагане на деца“

Изпитен билет № 11

Изпитна тема №11: Дейности на социалния асистент в подкрепа на децата с увреждания

- Подкрепа за организация на времето.
- Подкрепа за изпълнение на дейности и интереси.
- Подкрепа за учене и развитие.
- Подкрепа за връзки с общността - грижи за самостоятелността и социалното включване на децата.
- Възможности за осигуряване на достъпна и безопасна среда.

Описание на дидактическите материали:

Председател на изпитната комисия:

(име, фамилия)

(подпис)

Директор/ръководител на обучаващата институция:

(име, фамилия)

(подпис)

(печат на училището/обучаващата институция)

б) Примерно индивидуално практическо задание

.....
(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ - ЧАСТ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА,

ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ВТОРА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ

по професия код 762040 „Социален асистент“

специалност код 7620401 „Подпомагане на деца“

Индивидуално практическо задание №.....

На ученика/обучавания

(трите имена на ученика/обучавания)

отклас/курс, начална дата на изпита: начален час:

крайна дата на изпита: час на приключване на изпита:.....

1. Да се

(вписва се темата на практическото задание)

2. Указания (инструкции/изисквания) за изпълнение на практическото задание:

.....
.....
.....
.....

УЧЕНИК/ОБУЧАВАН:

(име, фамилия)

(подпис)

Председател на изпитната комисия:.....

(име, фамилия)

(подпис)

Директор/ръководител
на
институция:.....

(име, фамилия) (подпис)

(печат на училището/обучаващата институция)

в) Примерно указание за разработване на писмен тест

- **примерно указание за работа за учениците/курсистите и примерни тестови задачи с еталон за оценяване и ключ на верните отговори**

Указание за работа

Уважаеми ученици/курсисти,

Вие получавате тест, който съдържа ... задачи с различна трудност с максимален брой точки – 100. За всеки Ваш отговор ще получите определен брой точки, показан в долния десен ъгъл след всяка задача.

Целта на теста е да се установи равнището на усвоените от Вас знания и умения, задължителни за усвояване и контрол за придобиване на втора степен на професионална квалификация по професия код **762040 „Социален асистент“** специалност **7620401 „Подпомагане на деца“**.

Отбелязването на верния според Вас отговор при задачите с избран отговор е чрез знак **×**, а за другите типове задачи начина на отговор е описан в задачата.

При отбелязване на отговор, който искате да промените, оградете в кръгче грешното отбелязване и се подпишете пред него.

Някои задачи изискват не само познаване на учебното съдържание, но и логическо мислене, затова четете внимателно условията на задачите преди да посочите някой отговор.

Не отделяйте много време на въпрос, който Ви се струва труден, върнете се на него по-късно, ако Ви остане време.

Тестът е с продължителност астрономически часа.

ЖЕЛАЕМ ВИ УСПЕХ !

- **разработване на тест**

Броят и равнището на тестовите задачи по всеки критерий се определят съобразно равнището, на което трябва да бъде усвоено съответното учебно съдържание, като общият брой задачи по всеки критерий трябва да носи максималния брой точки.

1. Таксономия на Блум – равнища и примерни глаголи

Равнище	Характеристика	Глаголи
I. Знание 0 - 2 точки	Възпроизвеждане и разпознаване на информация за понятия, факти, дефиниции	Дефинира, описва, посочва, изброява, очертава, възпроизвежда, формулира, схематизира

II. Разбиране 0 - 4 точки	Извличане на съществен смисъл от изучаваната материя. Интерпретация и трансформиране на информацията с цел нейното структуриране.	Преобразува, различава, обяснява, обобщава, преразказва, решава, дава пример за..., сравнява
III. Приложение 0 - 6 точки	Пренос на нови знания и умения при решаване на проблемна или аварийна ситуация. Способност за използване на усвоената информация и формираните умения	Изчислява, демонстрира, открива, модифицира, разработва, свързва, доказва

2. Примерна матрица на писмен тест по изпитна тема № 1

Разработва се от комисията за подготовка и оценяване на изпита - част по теория на професията, като към таблицата за критерии за оценка по всяка тема се разписват графи 3, 4 и 5.

Критерии за оценяване на изпитна тема №	Максимален Брой точки	Брой тестови задачи по равнища		
		I	II	III
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
1. Дефинира същността на социалните услуги.	10	3	1	
2. Описва нормативната рамка на социалните услуги.	20	3	2	1
3. Посочва основни подходи и обяснява принципите при предоставянето на социалните услуги.	30	3	3	2
4. Изяснява спецификата на социалните услуги, предоставяни в общността.	20	0	2	2
5. Посочва доставчици на социални услуги в общността и описва изискванията към тях.	20	2	1	2
Общ брой задачи:	27	11	9	7
Общ брой точки:	100	22	36	42
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ 				

3. Препоръчителни тестови въпроси и задачи според типа на отговора:

- **1-ва група: въпроси и задачи със свободен отговор;**
 - Въпроси и задачи за свободно съчинение;
 - Въпроси и задачи за тълкуване;
- **2-ра група: въпроси и задачи за допълване (с полуоткрит отговор);**
 - Въпроси и задачи за допълване на дума, или фраза или елемент от чертеж/схема;
 - Въпроси и задачи за заместване;
- **3-та група: въпроси и задачи с избран отговор**
 - Задачи с един или повече верни отговори;
 - Въпроси за избор между вярно и грешно

4. Примерни тестови задачи

4.1. Примерна тестова задача от равнище „Знание“

Посочете кое е вярно по отношение на следното твърдение:

Интегрирани здравно-социални услуги могат да се предоставят за:

- а) лица в надтрудоспособна възраст в невъзможност за самообслужване;
- б) лица с хронични заболявания;
- в) деца и лица с трайни увреждания;
- г) всички изброени категории лица.

Еталон на верния отговор: г)

макс. 2 т.

Ключ за оценяване:

Отговор г) – 2 точки;

При посочени повече от един отговор – 0 точки;

Всички останали отговори – 0 точки;

4.2. Примерна тестова задача от равнище „Разбиране“

Какво се изисква, за да се предложи дадена социална услуга?

- а) индивидуална оценка на потребностите на нуждаещия се;
- б) желание на съответния доставчик на услугата;
- в) желание и личен избор на клиента;
- г) всички отговори са верни;
- д) верни са „А” и „В”.

Еталон на верния отговор: д)

макс. 4 т.

Ключ за оценяване:

Отговор д) – 4 точки;

При посочени повече от един отговор – 0 точки;

Всички останали отговори – 0 точки;

4.3.Примерна тестова задача от равнище „Приложение“:

Отговорете на посочения въпрос: Върху кои ключови фактори на обществото влияе социалната политика и защо е важно да се спазват принципите за справедливост и солидарност?

Еталон на верния отговор:

макс. 6 т.

- Ключови фактори като:
 - жизнен стандарт;
 - качество на живота;
 - заетост;
 - доходи на населението;
 - социална защита и подпомагане; социални услуги.
- Принципи:
 - Социална справедливост – свързва се с осигуряване на равни възможности за индивидите и социалните групи.
 - Социална солидарност – намира израз в подпомагане на социално слабите и уязвими групи лица.

Ключ за оценяване: макс. 6 точки

- При посочени 5-7 ключови фактори, изяснено съдържание на посочените два принципа и аргументирано приложение на принципите в социалната политика – **6 т.**
- При посочени 3-4 ключови фактори, изяснено съдържание на посочените два принципа и аргументирано приложение на принципите в социалната политика – **5 т.**
- При посочени 1-3 ключови фактори, изяснено съдържание на посочените два принципа и аргументирано приложение на принципите в социалната политика – **4 т.**
- При посочени 5-7 ключови фактори, без изяснено съдържание на посочените два принципа и липса на аргументирано приложение на принципите в социалната политика – **3 т.**

- При изяснено съдържание на посочените два принципа и аргументирано приложение на принципите в социалната политика, но с неописани ключови фактори – **3 т.**
- При посочени 1-3 ключови фактори, без изяснено съдържание на посочените два принципа и липса на аргументирано приложение на принципите в социалната политика – **2 т.**
- При непълно и неясно аргументирано лично мнение – **1 т.**
- При липса на отговор – **0 т.**